

הקשר הנפלא בין פרשת וילך לשבת תשובה שבת קודש שמתגלה בה עולם הנקרא "כל ישראל" המליצה על אדם הראשון שיש לו תיקון בתשובה

שבת קודש הבאה עלינו לטובה שבין ראש השנה ליום הכיפורים מכונה בדברי הפוסקים "שבת שובה", על שם שקוראים בה את ההפטרה בדברי הנביא (הושע יד-ב): "שובה ישראל עד ה' אלקיך", כמו שכתב ב"בית יוסף" (או"ח סימן תכח ס"ח): "לעולם בשבת שבין ראש השנה ויום הכפורים מפטירין שובה, שהרי הפוסקים קורין לשבת זה שבת שובה".

ט) כי העולם נברא בכ"ה באלול. נמצא לפי זה כי אדם הראשון שנברא ביום ששי לבריאת העולם, נברא בא' בתשרי שהוא ראש השנה.

והנה מבואר במדרש (שם), כי אדם הראשון חטא באותו יום ששי שנברא, ונתגרש בסוף אותו היום מגן עדן, ומיד אחרי שנתגרש עשה תשובה. נמצא לפי זה שעשה תשובה מיד בתחילת ליל שבת, והשבת המליצה עליו לפני הקב"ה לקבלו בתשובה, לכן מאז נקראת שבת זו שאחרי ראש השנה "שבת תשובה". והנה המקור לכך שהשבת המליצה על אדם הראשון לקבלו בתשובה במדרש שוחר טוב (תהלים מזמור צב):

"זכור את יום השבת לקדשו" שהמליצה על אדם הראשון להצילו

מה נפלאים הם דברי ה"אור החיים" הקדוש פרשת יתרו, שמפרש לפי זה המצוה (שמות כ-ח): "זכור את יום השבת לקדשו". כי בכך מבקש הקב"ה מאתנו שנזכור תמיד את יום השבת, שהמליץ על אדם הראשון [ועל כל הנשמות שהיו כלולות בו כשחטא] להצילו ממות לחיים, הנה הדברים בלשון קדשו:

"גם ירצה על דרך אומרם ז"ל, כי יום ששי שבו נברא אדם הראשון וחטא ויצא חייב בדינו, בא יום שבת ונעשה סניגור לאדם לפני ה', ואמר רבון העולם לא נהרג אדם מעולם וכי אני מתחיל וכו', וניצול אדם, וכשראה אדם כוחה של שבת התחיל לשורר מזמור שיר ליום השבת. לזה אמר ה' זכור, פירוש שיזכור את יום השבת, אשר באמצעותו נתקיים אדם ויוצאי חלציו, וראוי להחשיבו כי הוא דבר המעמיד לכל איש ישראל ויקדשו. ותמצא כי מי שנעשה לו נס ביום אחד, יהיה היום ההוא מכובד וחשוב בעיניו תמיד מדי שנה בשנה, וזה [לזכור יום השבת] יותר על בחינה זו, שהשבת עצמו הוא המציל, ולזה אמר זכור, להיות הדבר חוק מששת ימי בראשית".

"בערב שבת נברא אדם הראשון, שעה ראשונה עלה במחשבה, שניה נמלך עם מלאכי השרת, שלישית כנס עפרו, ברביעית גבלו חמישית עשאו גולם, ששית רקמו, שביעית נפח בו נשמה, שמינית העמידו על רגליו, תשיעית צוהו, עשירית חטא, אחת עשרה נידון, שתים עשרה נתגרש. בא ליתן לו איפופסין [דינו ועונשו]. נכנס השבת פינהו משם, והיו מלאכי השרת קוראין לו (שם מט-יג) אדם ביקר כל יליו נמשל כבהמות נדמו.

בא יום שבת נעשה לו סניגור, ואמר לפני הקב"ה, רבון העולמים בששת ימי המעשה לא נענש אדם בעולם ובי אתה מתחיל, זו היא קדושתו וזו היא מנוחתו, ובשביל השבת ניצל מדינה של גיהנם, כיון שראה אדם כוחה של שבת, בא אדם לומר הימנון לשבת, (שם צב-א) מזמור שיר ליום השבת. אמר לו השבת, לי אתה אומר הימנון, אני ואתה נאמר הימנון להקב"ה שנאמר (שם) טוב להודות לה".

על פי דברי ה"יערות דבש" נשכיל להבין, כי כמו ששבת הראשונה שאחרי ראש השנה

שבת קודש הבאה עלינו לטובה שבין ראש השנה ליום הכיפורים מכונה בדברי הפוסקים "שבת שובה", על שם שקוראים בה את ההפטרה בדברי הנביא (הושע יד-ב): "שובה ישראל עד ה' אלקיך", כמו שכתב ב"בית יוסף" (או"ח סימן תכח ס"ח): "לעולם בשבת שבין ראש השנה ויום הכפורים מפטירין שובה, שהרי הפוסקים קורין לשבת זה שבת שובה".

אולם רבותינו הקדושים גדולי האחרונים מכנים שבת זו גם בתואר "שבת תשובה", כמו שמצינו בספרי גדולי הדרשנים מאורי עולם: "בינה לעתים", "דרושי הצל"ח", החיד"א בספריו "אהבת דוד" "כסא דוד" "דברים אחדים", ה"בן איש חי" בספרו "בן איש חיל", שדרשו וערכו בספר "דרשות לשבת תשובה". המקור לשם "שבת תשובה" הוא בדברי המהר"ל מפראג שביאר הטעם לכך ב"גבורות השם" (סוף פרק לט):

"השבת שלפני יום הכיפורים נקרא שבת תשובה, וזה כי יום הכיפורים הוא יום התשובה, שהכל שבים אל חזקתם הראשונה, על ידי מחילת הקב"ה שהוא מוחל להם ושבים אל ה' וזה ידוע... ולעתיד לבוא ליום שכולו שבת יהיה הכל שב אל ה' מפחיתות עולם הזה, וזה יהיה בזכות יום הכיפורים שהם שבים עתה אל ה', לכך יזכו לשוב באותו שבת אל ה'. ומפני שכל שבת הוא מעין עולם הבא וזכר לו, לכך השבת שהוא קודם יום הכפורים הוא מעין השבת שיהיה הכל שב אל ה'".

אדם הראשון עשה תשובה ב"שבת תשובה"

נפלאים הם דברי הגה"ק רבי יהונתן אייבשיץ זצ"ל ב"יערות דבש" (חלק א דרוש א), שמבאר הטעם שהשבת בין ראש השנה ליום הכיפורים נקראת "שבת תשובה", על פי המבואר במדרש (ויק"ר כט-

**יערות דבש: שבת הראשונה היתה "שבת תשובה",
שהמליצה לפני הקב"ה על אדם הראשון לקבלו בתשובה
המגיד מקוז'ניץ זי"ע: כשהצדיק רוצה להוכיח את ישראל,
הוא מדבר קודם לשורש נשמתם בשמים,
"האזינו השמים" - שורש הנשמות שבשמים,
ואחר כך: "ותשמע הארץ" ענפי הנשמות שלמטה
מצות התשובה היא לשוב אל השורש ששם אין הפגם מגיע
ולשאוב כח להתחדש כקטן שנולד**

יש להוסיף תבלין מה שנכלל בדבריו הקדושים, כי לפי זה מה שאמר הקב"ה: "זכור את יום השבת לקדשו", התכוון ללמדנו בזה לזכור בכל שבת, שהשבת המליצה על אדם הראשון להצילו ממיתה ומעונש הגיהנם, לכן מוטלת עלינו המצוה לקדש את יום השבת בתורה ובעבודה, כי בזכות זה נזכה שהשבת תמליץ טובה גם עלינו כמו שהמליצה על אדם הראשון, שישפיע לנו הקב"ה שפע ברכה והצלחה בכל מעשה ידינו, כמאמר הזוהר הקדוש (פרשת יתרו פח): "כל ברכאן דלעילא ותתא ביומא שביעאה תליין".

יומתק להבין בזה מה שמבואר בזוהר הקדוש (פרשת עקב רעג). שהרשעים יש להם מנוחה בשבת מאש הגיהנם, ומפרש בזה הפסוק (שמות לה-ג): "לא תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת", כי גם אש הגיהנם אינה בוערת בשבת. לפי האמור הביאור בזה, כי מאחר שהשבת הראשונה של בריאת העולם המליצה על אדם הראשון להצילו מאש הגיהנם, לכן מאז ייסד הקב"ה מלכו של עולם שאין אש הגיהנם שולטת בשבת.

"וילך משה וידבר את הדברים האלה אל כל ישראל"

רחש לבי דבר טוב לבאר הטעם שהמליצה השבת על אדם הראשון לקבלו בתשובה ולהצילו ממיתה, בהקדם לפרש מה שפתח הכתוב בפרשתנו פרשת וילך (דברים לא-א): "וילך משה וידבר את הדברים האלה אל כל ישראל, ויאמר אליהם בן מאה ועשרים שנה אנכי היום לא אוכל עוד לצאת ולבוא". ונתייגעו המפרשים לבאר מהו הפירוש "וילך" להיכן הלך, הלא דיבר כל הזמן אל כל ישראל.

חשבתי דרכי לבאר הענין בזה על פי מה שכתב המגיד הקדוש מקוז'ניץ זי"ע ב"עבודת ישראל" (פרשת האזינו) לפרש הפסוק (דברים לב-א):

"האזינו השמים ואדברה ותשמע הארץ אמרי פי. כי הצדיק אשר רוצה להחזיר את בני דורו למוטב ומדבר אליהם דברי מוסר תמיד, אך דבריו אין נכנסים בלבם כי לבם לב אבן, מחמת רוב עבירות שעשו ונתחברו ח"ו בקליפה רחמנא ליצלן, עצה היעוצה על ידי שידבר מוסר אל שורש נשמתם אשר אין לקליפה אחיזה שם. וזה האזינו השמים ואדברה, דהיינו אל שורש הנשמות המכונה בשם שמים, וממילא תשמע הארץ אמרי פי, היינו אדם הגשמי".

ונראה להרחיב בביאור דבריו הקדושים על פי מה שמבואר בספרים הקדושים, כי שורש נשמת

ישראל אשר בשמים לא נפגם כלל על ידי החטא, לכן כשרואה הצדיק שאינו יכול לומר דברי תוכחה לחלק הנשמה אשר למטה בארץ, מחמת גודל הפגם והטמטום שנתטמטם לב האדם על ידי החטאים העוונות והפשעים: "עצה היעוצה על ידי שידבר מוסר אל שורש נשמתם אשר אין לקליפה אחיזה שם".

כלומר שהצדיק אומר דברי תוכחה לשורש נשמתו שבשמים שלא נפגם כלל על ידי החטא, ועל ידי זה משפיע ומאיר שורש הנשמה שבשמים לענף הנשמה אשר מתלבש למטה בארץ בתוך הגוף. וזהו שאמר משה רבינו שהיה לו כח זה: "האזינו השמים ואדברה", אותו חלק אשר בשמים שלא נפגם האזינו ואדברה, ועל ידי זה: "ותשמע הארץ אמרי פי", שגם החלק אשר בארץ ישמע אמרי פי.

בעולם הנקרא "כל ישראל" הכל בתכלית השלימות

כאשר נתבונן נראה כי על הקדמה נפלאה זו התכוון ב"נועם אלימלך" (פרשת דברים ד"ה עוד בפסוק), שמבאר מקרא קודש (דברים א-א): "אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל", כי בפסוק זה רמז לנו משה רבינו שתי עצות נפלאות איך לבוא אל אמיטית עבודת השם: א) על ידי אחדות והתכללות בתוך כלל ישראל, שאז זוכים להתעלות לעולם נשגב שנקרא "כל ישראל" שאין שם שום פגם, ב) על ידי שמירת שבת כהלכתה שאז מתקנים כל העוונות. הנה הדברים בלשון קדשו:

"אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל כו'. יש לבאר שנרמז בכאן עצה לעם ה' איך יתנהגו לבוא אל אמיטית עבודת השם ברוך הוא, כי הטעם למה שאנו אומרים קודם כל עבודתנו ותפילתנו לשם יחוד כו' בשם כל ישראל, והכוונה היות (קהלת ז-ב) שאין צדיק בארץ [אשר יעשה טוב

האדם נשאר למעלה בשמים ואינו יורד כלל למטה, ומה שיורד למטה בארץ להתלבש בתוך הגוף הוא רק חלק קטן מאור הנשמה, וכאשר האדם זוכה לקדש את חלק הנשמה שבתוך הגוף על ידי עסק התורה ועבודת ה', אזי מתקשרים שני חלקי הנשמה, ועל ידי זה מאיר שורש הנשמה שלמעלה הארה גדולה ועצומה לאותו חלק שלמטה, כדי שיוכל האדם להתגבר על יצרו ולהתעלות עוד בהשגות התורה ובעבודת ה'.

רעיון קדוש זה למדנו מדברי ה"אגרא דכלה" (פרשת בהעלותך), שהביא בשם המגיד הקדוש הרבי ר' דוב בער ממעזריטש זי"ע שדיבר בקדשו לפרש הפסוק (במדבר י-ב): "עשה לך שתי חצוצרות כסף" - "עשה לך שתי חצאי צורות שיהיו נכספים זה לזה". ומבאר ה"אגרא דכלה" כוונתו כי הנשמה שבאדם כלולה משני חלקים, חלק אחד הוא השורש שנשאר בשמים בקדושתו ואינו יורד כלל למטה, וחלק השני הוא הענף שיורד למטה להתלבש בגוף. והנה שורש הנשמה שבשמים נשאר תמיד בקדושתו, מאחר שאינו נפגם על ידי עוונות של הגוף למטה, ואילו ענף הנשמה שלמטה בתוך הגוף נפגם על ידי עוונות הגוף.

לפי זה אומר ה"אגרא דכלה", כי הן הם "שתי חצוצרות - שתי חצי צורות", שצריך לעשות השתדלות "כסף" שיהיו נכספים זה לזה, כי כאשר ענף הנשמה שבתוך הגוף תעבוד את ה' ותוסיף קדושה על קדושתה, כי אז ישתוקקו שני חלקי הנשמות להאיר זה לזה מאחר ששניהם בקדושתם, אבל אם חלק הנשמה אשר למטה תיפגם על ידי עוונות הגוף, אז נעשה מסך המבדיל בין שני חצאי צורות, כי שורש הנשמה אשר בשמים משתוקקת לעמוד בקדושתה ואינה רוצה להיפגם על ידי עוונות הגוף.

הנה כי כן מבואר היטב דברי ה"עבודת ישראל", כי היות ששורש הנשמה של כל איש

"אלה הדברים", הוא רמז על שמירת שבת שלא לעשות בהם ל"ט מלאכות, כמו שדרשו בגמרא (שבת ע). מה שכתוב במצות שבת (שמות לה-א): "אלה הדברים אשר צוה ה' לעשות אותם". ומפרש בגמרא על פי פירוש רש"י: אל"ה בגימטריא ל"ו, "דברים" בלשון רבים הם שנים, אות ה' של "הדברים" לרבות עוד אחד הרי ל"ט מלאכות. ומה שכתוב: "אל כל ישראל" הוא רמז על עצה הב' שיקשר עצמו עם כללות ישראל, ועל ידי זה יזכה להתדבק עם העולם הנקרא "כל ישראל", שכל ישראל הם שם בתכלית השלימות.

הנה מה טוב ומה נעים לקשר את שתי העצות של ה"נועם אלימלך", על פי מה שמצינו דבר נפלא בדברי תלמידו המגיד הקדוש מקו"ז ניץ זי"ע בספר "אור ישראל" על תיקוני זוהר (דף לו. ד"ה אלין אינון מארי מתנון) שמפרש מה שאנו אומרים בתפלות השבת: "וינוחו בו [בהם] כל ישראל", כי בשבת קודש מתגלה העולם הנקרא "כל ישראל", שכלל ישראל הם שם בתכלית השלימות.

נמצא לפי זה כי שתי העצות של ה"נועם אלימלך", עצה ראשונה להיכלל בתוך כל ישראל כדי לעלות לעולם "כל ישראל", ועצה שניה לשמור שבת כהלכתה, שתי העצות עולות בקנה אחד כפתור ופרח, כי על ידי שמירת שבת זוכים להתקשר עם העולם הנקרא "כל ישראל" בבחינת: "וינוחו בו כל ישראל", שאין שם שום פגם.

נשמה יתרה בשבת מהשורש של "כל ישראל"

על פי האמור יפתח לנו פתח להבין מה שאמרו חכמינו ז"ל (ביצה טז). כי בשבת קודש מקבל איש ישראל נשמה יתירה, וצריך ביאור מהיכן באה הנשמה היתירה בשבת. לפי האמור יש לומר הביאור בזה, כי מאחר שבכל שבת מאיר הקב"ה את העולם הנקרא "כל ישראל", שעל כך אנו אומרים: "וינוחו בו כל ישראל", לכן משורש הנשמות "כל ישראל" מאיר הקב"ה לכל אחד מישראל את הנשמה יתירה שלא נפגמה בשום חטא.

יומתק להבין בזה מה שמבואר ב"שער הכוונות" לרבינו האריז"ל (ענין ויהי נועם דף סא טור ב) שצריך לעשות הכנה בששת ימי המעשה כדי לקבל נשמה יתירה בשבת. וזהו בכלל מצות עשה (שמות כ-ח): "זכור את יום השבת לקדשו", כמו שכתב הרמב"ן שנזכר בכל ששת ימי המעשה לעשות הכנה לקראת שבת.

הרבי ר' אלימלך זי"ע: בעולם הנקרא "כל ישראל", שורש נשמות ישראל הוא בתכלית השלימות
לפני מצוה אומרים: "בשם כל ישראל", כדי לעלות לעולם הנקרא "כל ישראל" ששם כל אחד הוא בשלימות
"כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא", בעולם הנקרא "כל ישראל" כל אחד מישראל הוא צדיק גמור
המגיד מקו"ז ניץ זי"ע: "וינוחו בו כל ישראל", בשבת מתגלה עולם "כל ישראל" שאין הפגם מגיע לשם

הנקרא "כל ישראל". ואם נדייק בדברי ה"נועם אלימלך" שכתב בתוך דבריו: "כי כללות ישראל הם צדיקים כמו שכתוב ועמך כולם צדיקים", הרי מבואר שפסוק זה: "ועמך כולם צדיקים", קאי על העולם הנקרא "כל ישראל" שהוא שורש נשמות ישראל.

מעתה יש לומר שזהו פירוש המשנה: "כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא", כלומר בעולם הנקרא "כל ישראל" שהוא שורש נשמות ישראל, שם בעולם ההוא כל אחד מישראל יש לו חלק לעולם הבא, שהרי הפגם של החטא אינו מגיע כלל לשורש הנשמה. ומביא ראיה לכך שנאמר: "ועמך כולם צדיקים לעולם יירשו ארץ", כל אחד מישראל הוא בבחינת צדיק שראוי לקחת חבל בירושת ארץ ישראל לעתיד לבא, מצד חלק הנשמה שלמעלה בעולם הנקרא "כל ישראל".

אך לפי זה יאמר האדם, מה לי להתאמץ לקדש את חלק הנשמה אשר למטה בתוך הגוף, הלא בכל אופן שורש הנשמה אשר בשמים נשאר בשלימות. לכן מפרש הקב"ה ואומר כי מה ששורש הנשמה מתוקן הוא "נצר מטעי מעשה ידי להתפאר", שכך ברא הקב"ה את הנשמה טהורה בלי שום פגם, ואין לאדם שום חלק בזה, אלא חובת האדם היא להשתדל לתקן גם החלק אשר למטה בארץ.

בשבת מתגלה עולם "כל ישראל"

נחזור לדברי ה"נועם אלימלך" שמביא עצה נוספת, איך לטהר עצמו מכל עון ופגם לפני קיום המצוה, על ידי שיקיים מצות שמירת שבת כהלכתה, כמו ששינו בגמרא (שבת קיח): "כל המשמר שבת כהלכתה אפילו עובד עבודה זרה כדור של אנוש מוחלין לו". לפי זה מפרש ה"נועם אלימלך" כי ב' עצות הללו רמוזות בפסוק: "אלה הדברים אשר דיבר משה אל כל ישראל".

ולא יחטא], ואם כן האיך יכול לעשות איזה דבר קדושה באברינו, כיון שנעשה בהם איזה עבירה חלילה ונפגם אותו האבר, ואיך יכול להשרות עליו קדושת העובדא ההיא.

אך שהתיקון לזה הוא במה שכולל עצמו עם כללות ישראל, כי יש עולם הנקרא 'כל ישראל' והעולם ההוא שלם בלי שום פגם, כי כללות ישראל הם צדיקים כמו שכתוב ועמך כולם צדיקים, ואם כן אף שהפרטים חוטאים לפעמים, אבל הכללות הם תמיד קיימים בקדושתם ואין שטן ואין פגע רע בהם חלילה, ותמיד צורתם חקוקה למעלה והוא הנקרא בספרי קודש אדם קדמון, ושם אין שליטה לחטא כלל, והאדם מקשר עצמו שם בהתכללות ההיא, ואז אותו האבר נקשר בכללות ונתקן בקדושה עליונה, ואז יכול לעשות המצוה או העובדא ההוא".

לפי האמור נראה לפרש כוונתו, כי היות שכל הנשמות למטה הן רק ענפים משורש כל הנשמות שנשאר למעלה, לכן על ידי שהאדם למטה מכון לפני קיום המצוה, להתקשר ולהתכלל עם שורש נשמות כל ישראל בעולם הנקרא "כל ישראל" שאין שם שום פגם, הרי הוא זוכה לקיים המצוה בתכלית השלימות.

"כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא"

על פי דבריו הקדושים יומתק להבין מאמר המשנה (סנהדרין ז). שנוהגים להקדים לפני פרקי אבות: "כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא, שנאמר ועמך כולם צדיקים לעולם יירשו ארץ נצר מטעי מעשה ידי להתפאר". ודקדקו המפרשים, איך אמרו: "כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא", הלא ישנם רשעים גמורים שבגודל רשעותם אין להם חלק לעולם הבא.

אך לפי המבואר יש לומר הכוונה בזה על שורש הנשמה שנשאר תמיד למעלה בעולם

"לעיני כל ישראל חזק ואמץ"

למעלה. וזהו שאמרו: "הוי דן את כל האדם לכף זכות" - על ידי ההסתכלות כלפי שורש נשמתו למעלה, יוכל לדון כל אדם לכף זכות, כי לשם אין הפגם מגיע כלל.

ובזה יובן מאמרם (שם פ"ד מ"ג): "אל תהי בז לכל אדם" - אפילו אם האדם חטא למטה, אל תהי בז לכל כולו, שהרי יש חלק אחד למעלה הנקרא "כל אדם" אשר לשם אין הפגם מגיע, לכן אל תהי בז "לכל אדם" דייקא. וזהו שאמרו ג"כ (פ"ד מ"א): "איזהו חכם הלומד מכל אדם" - "כל אדם" דייקא, שצריך ללמוד ולקבל שפע משורש נשמתו למעלה לעבוד את ה', כדברי המגיד ממעזריטש זי"ע, שתי חצאי צורות שיהא נכספות זו לזו, אשר זהו ענין נשמה יתירה שהאדם מקבל בשבת, כלומר תוספת שפע משורש נשמתו למעלה.

מעשה יאירו עינינו להבין הטעם שהמליצה שבת קודש על אדם הראשון לקבלו בתשובה, והצילה אותו בכך ממייתה ומעונש גיהנם, כי מאחר שבשבת מתגלה העולם הנקרא "כל ישראל", ששם הוא שורש כל הנשמות שלא נפגמו בחטא עץ הדעת, לכן המליצה השבת על אדם הראשון כי הן אמת שחטא ופגם בחלק הנשמה שבעולם הזה, אולם מאחר ששורש נשמתו בעולם הנקרא "כל ישראל" הוא עדיין בתכלית השלימות, לכן ראוי לקבלו בתשובה כי עדיין יש לו תיקון לחדש את נשמתו מהשורש שלא נפגם.

על פי האמור נשכיל להבין מה שאמרו חכמינו ז"ל (יומא פו.): "גדולה תשובה שמגעת עד כסא הכבוד". על פי המבואר בזה הקדוש (פרשת צו כט:): "כל הנשמות גזורות מתחת כסא הכבוד". נמצא כי שורש הנשמות נמצא בעולם של כסא הכבוד, לכן כאשר אדם רוצה לתקן את אשר פגם בנפש למטה בתשובה, עולה התשובה עד שורש נשמתו שתחת כסא הכבוד, כדי שיקבל משם אור בהיר בלי שום פגם לתקן את אשר פגם למטה.

חשבתי דרכי לפרש בזה גם כן מה שכתוב בפרשתנו (דברים לא-ז): "ויקרא משה ליהושע ויאמר אליו לעיני כל ישראל חזק ואמץ, כי אתה תבוא את העם הזה אל הארץ אשר נשבע ה' לאבותם לתת להם ואתה תנחילנה אותם". ודקדקו המפרשים על הלשון: "ויאמר אליו לעיני כל ישראל", שהרי הדיבור מתייחס לחוש השמיעה ולא לחוש הראיה, ואם כן היה יותר מדוקדק לומר: "ויאמר אליו לאזני כל ישראל חזק ואמץ".

לפי האמור יש לומר, כי כאשר מסר משה רבינו את שבט הנהגה ליהושע תלמידו הנאמן, לימד אותו דעת איך לאהוב את ישראל ולהמשיך להם רחמים וחסדים, אפילו כשאין הם בתכלית השלימות, על ידי שיסתכל כלפי מעלה בעולם שכולו טוב הנקרא "כל ישראל" שורש נשמות כלל ישראל, אשר אין שום פגם מגיע לשם, וממילא על ידי הסתכלות זו יוכל להמשיך להם השפעות טובות.

וזהו הפירוש: "ויקרא משה ליהושע ויאמר אליו [לימד אותו דרך הנהגה], לעיני כל ישראל [שיסתכל בעיניו לעולם הנקרא "כל ישראל", ועל ידי זה] חזק ואמץ [תוכל להתחזק ולהתאמץ אפילו במצב שאין ישראל בתכלית השלימות, ומפרש הטעם למה דוקא לך יהושע אני מצוה דבר זה], כי אתה תבוא את העם הזה אל הארץ", ומאחר שאתה תהיה מנהיג ישראל, לכן עליך לדעת איך מסתכלים על כלל ישראל.

יומתק לפרש בזה מאמר המשנה (אבות פ"א מ"ו): "הוי דן את כל האדם לכף זכות". דקדקו לומר "כל האדם" דייקא שהוא שורש נשמתו הנמצא למעלה, כי כמו ששורש נשמות כלל ישראל הנמצא למעלה נקרא "כל ישראל", כך שורש נשמת האדם הפרטי הנמצא למעלה נקרא "כל האדם" שהוא שלימות כל האדם בשורשו

לפי האמור הכוונה בזה, כי על ידי שאדם מקדש את חלק הנשמה שלמטה בששת ימי החול בעסק התורה וקיום המצוות, הרי הוא גורם בכך שחלק הנשמה למעלה שהוא בעולם הנקרא "כל ישראל", משתוקק להאיר ולהתחבר עם חלק הנשמה שלמטה, ולפי גודל עבודתו בקודש בימי החול כך הוא זוכה לקבל נשמת יתרה גדולה בשבת.

מעשה יאירו עינינו להבין פירוש הכתוב: "וילך משה וידבר את הדברים האלה אל כל ישראל". הכוונה בזה שהרי פסוק זה נאמר ביום פטירתו, כמו שאמר להם בפתח דבריו: "בן מאה ועשרים שנה אנכי היום". והנה ידוע כי משה רבינו נפטר בשבת קודש בזמן המנחה, ומטעם זה נהגו לומר צידוק הדין: "צדקתך צדק לעולם ותורתך אמת", כמו שכתבו התוספות (מנחות ל. ד"ה מכאן): "מה שנוהגין לומר צידוק הדין בשבת במנחה, פירש רב שר שלום גאון על שנפטר משה רבינו באותה שעה".

וכן מבואר בזהוהר הקדוש (פרשת תרומה קנו.) שנהגו לומר ג' פסוקים של צידוק הדין במנחה לשבת כנגד שלשה צדיקים שנסתלקו בשבת: "תִּלְתָּא אֵינוֹן דְּאֶסְתְּלָקוּ מֵעֲלְמָא בְּהַאי זְמַנָּא, וְכִלְהוּ קְלִילִין בְּמִלְשָׁה. חַד מִלְשָׁה נְבִיאָה מְהֵימְנָא עֲלָא, וְחַד יוֹסֵף צְדִיקָא, וְחַד דָּוִד מְלָכָא. בְּגִינֵי כֵן תִּלְתְּ צְדוּקֵי דִינֵי הַכָּא".

הנה כי כן זהו פירוש הכתוב: "וילך משה", כי תחת מה שדיבר עד הנה לפני כל ישראל למטה בעולם הזה, הנה ביום פטירתו בשבת קודש הלך למעלה, כדי לדבר אל שורש נשמות ישראל בעולם הנקרא "כל ישראל", כמו שפירש ה"עבודת ישראל" רמז הכתוב: "האזינו השמים ואדברה ותשמע הארץ אמרי פי" וזהו שכתוב: "וילך משה", ומפרש ואומר להיכן הלך, "וידבר את הדברים האלה אל כל ישראל", שנתעלה למעלה לדבר אל שורש הנשמות בעולם הנקרא "כל ישראל"

תודתנו וברכתנו נתונות לאלו שנדבו את הוצאת הגליון לזיכוי אחינו בני ישראל

משפחת מהדב הי"ו לרפואה השלימה של האשה החשובה מרת לאה בת וירג'ני שתחי'

לקבלת המאמרים באימייל: mamarim@shvileipinchas.com